

Kohtuasi C-57/23

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

2. veebruar 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

26. jaanuar 2023

Kaebaja:

JH

Vastustaja:

Policejní prezidium

Põhikohtuasja ese

Kaebus, milles kaebaja nõuab, et tuvastustoimingute tegemine, kaebajat puudutavate proovide ja teabe säilitamine ning sel viisil kogutud ja kaebaja vastutusele võtmisega seotud andmete säilitamine tunnistataks õigusvastaseks sekkumiseks.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Millist eri andmesubjektide eristamise määra nõuab direktiivi 2016/680 artikli 4 lõike 1 punkt c või selle direktiivi artikkel 6 koostoimes artikliga 10? Kas isikuandmete töötlemise minimeerimise nõude ja andmesubjektide eri kategooriate eristamise kohustusega on kooskõlas see,

- kui liikmesriigi seadused lubavad koguda geneetilisi andmeid kõigilt isikutelt, keda kahtlustatakse või süüdistatakse tahtliku süüteo toimepanemises?
2. Kas direktiivi 2016/680 artikli 4 lõike 1 punktiga e on kooskõlas olukord, kus kuritegude ennetamise või avastamise üldisel eesmärgil hindavad DNA-profiili edasise säilitamise vajadust politseiasutused oma siseeeskirjade alusel, mis sageli tähendab delikaatsete isikuandmete säilitamist määramata ajaks, ilma et määratletaks selliste isikuandmete säilitamise mistahes maksimaalne aeg? Kui see olukord on viidatud õigusnormiga vastuolus, siis milliste kriteeriumite alusel tuleks hinnata sellisel eesmärgil kogutavate ja säilitatavate isikuandmete säilitamise aja proportsionaalsust?
 3. Milline on eriti delikaatsete isikuandmete kogumise, säilitamise ja eemaldamise minimaalsed materiaalsed ja menetluslikud tingimused direktiivi 2016/680 artikli 10 tähenduses, mis peavad olema ette nähtud liikmesriigi õiguse üldnormides? Kas ka kohtupraktika saab lugeda „liikmesriigi õiguseks“ direktiivi 2016/680 artikli 8 lõike 2 tähenduses koostoimes artikliga 10?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT 2016, L 119, lk 89): artiklid 4–6, 8 ja 10

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

Tšehhi Vabariigi politseiseadus nr 273/2008 (Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky): § 65:

„1. Oma ülesandeid täites võib politsei isiku hilisemaks tuvastamiseks isiku puhul,

a) keda süüdistatakse tahtliku süüteo toimepanemises või kellele on esitatud sellise süüteo toimepanemise kahtlustus,

[...]

võtta sõrmejälgi, tuvastada füüsilisi tunnuseid, võtta kehamõõte, teha pildi-, heli- ja muid selliseid salvestisi, ning võtta bioloogilisi proove, mis võimaldavad saada teavet geneetilise struktuuri kohta.

[...]

5. Politsei kustutab lõike 1 kohaselt kogutud andmed kohe, kui nende töötlemine ei ole enam vajalik kuritegude ennetamiseks või avastamiseks või süütegude eest vastutusele võtmiseks [...]“.

Politseiseaduse § 65 rakendussätted on Tšehhi Vabariigi politsei juhtkonna sisedokumendid ehk *pokyny policejního prezidenta* (politseiülema juhised). Nende juhiste sisu ei ole avalik ja juurdepääs neile antakse individuaalse taotluse alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole saanud nendega tutvuda.

Olulise tähtsusega on ka eelotsusetaotluse esitanud kohtu praktika, mille kohaselt on isikuandmete kogumise või säilitamise õiguspärasuse kontrollimiseks vajalik mitte ainult politseiseaduse §-s 65 ette nähtud tingimuste täitmine, vaid ka proportsionaalsuse kontrollimine igal individuaalsel juhul.

Asjaolude ja põhikohtuasja menetluse lühiülevaade

- 1 Policie České republiky, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality skupiny kriminální policie a vyšetřování (Tšehhi Vabariigi politsei, kriminaaluurimise talituse korrupsiooni- ja majanduskuritegude avastamise osakond) Expozitura Plzeň (Plzeňi osakond) algatas 11. detsembril 2015 kriminaalmenetluse kaebaja vastu [eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli olevas halduskohtumenetluses, edaspidi „kaebaja“] võõra vara valitsemisel võetud kohustuste rikkumise väärteo eest. Selle teo eesmärk oli toetuse määramine, kuigi kaebaja teadis, et kõnealune taotlus ei vasta toetuse saamise nõuetele.
- 2 13. jaanuaril 2016 võttis vastustaja kaebajalt ütlused ja korraldas tuvastustoimingute tegemise. Hoolimata kaebaja vastuseisust võttis vastustaja sõrmejäljed, võttis põsest süljeproovi, mille alusel lõi DNA-profiili, tegi fotod, koostas kaebaja kirjelduse ja sisestas need andmed asjakohasesse Tšehhi Vabariigi politsei andmebaasi (edaspidi „vaidlustatud sekkumine“).
- 3 Městský soud v Praze (Praha linnakohus) mõistis kaebaja oma 15. märtsi 2017. aasta otsusega lõplikult süüdi nii võõra vara valitsemisel võetud kohustuste rikkumise väärteo kui ka ametiisiku võimu kuritarvitamise kuriteo eest. Need teod pani kaebaja toime aseministrina nii, et kasutas ära oma olulist mõju toetuse määramise otsustele ning viis asja sihilikult kodanikuühenduse toetuse taotluse rahuldamiseni ja toetuse väljamaksmiseni, kuigi teadis, et taotleja ei vastanud toetuse saamise tingimustele. Selle käitumisega põhjustas kaebaja Tšehhi Vabariigile kahju kogusummas 4 500 000 Tšehhi krooni.
- 4 8. märtsil 2016 esitatud kaebuses nõudis kaebaja vaidlustatud sekkumise tunnistamist õigusvastaseks.
- 5 Oma 23. juuni 2022. aasta otsusega rahuldab Městský soud v Praze (Praha linnakohus) kaebuse ja kinnitas, et vaidlustatud sekkumine oli õigusvastane. Lisaks sedastas kohus, et õigusvastane tegevus on ka kaebaja sel viisil kogutud isikuandmete säilitamine Tšehhi Vabariigi politsei andmebaasides. Sel põhjusel

andis Městský soud v Praze (Praha linnakohus) vastustajale korralduse kustutada Tšehhi Vabariigi politsei andmebaasidest kõik seal säilitatavad kaebaja isikuandmed.

- 6 Vastustaja esitas Městský soud v Praze (Praha linnakohus) otsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 7 *Vastustaja* väidab, et vaidlusalune sekkumine oli õiguspärane. Vastustaja märgib, et geneetilise materjali kogumise lubatavuse ainus kriteerium on selliste juhtumite puhul ette nähtud politseiseaduse §-s 65 ja seisneb selles, et tegemist peab olema isikuga, keda süüdistatakse tahtliku kuriteo toimepanemises või kellele on esitatud tahtliku süüteo toimepanemise kahtlustus. Käesolevas asjas oli see kriteerium täidetud. Vastustaja hinnangul ei olnud tal kohustust teha mingeid muid hindamisi.
- 8 Vastustaja rõhutas ka, et hindas kaebaja isikuandmete kogumise ja säilitamise proportsionaalsust. Selleks võttis ta arvesse kuritegude korduvuse tegurit, käitumise võimalikku eskaleerumist ja asjaolu, et kaebaja on varem toime pannud mitu õigusrikkumist, mis tähendab, et tema seadusvastane käitumine võib korduda. Andmete säilitamise aja kohta märkis vastustaja, et Tšehhi Vabariigi politseil on olemas regulaarne (sisemine) isikuandmete säilitamise vajaduse ülevaatamise mehhanism. Lisaks sellele leiab vastustaja, et kriminaalmenetlus kaebaja vastu lõpetati 2017. aastal, ehk üsna hiljuti nelja-aastase katseaja määramisega. Lõpuks, mis puudutab väidet, et politsei sise-eeskirjad ei ole piisavalt avalikud, siis rõhutas vastustaja, et kõnealused sise-eeskirjad tehakse avalikkusele kättesaadavaks teabeõiguse alusel ja et vajaduse korral täiendatakse seadusest tulenevaid reegleid alati kohtupraktikaga, mis kehtib ka politseiseaduse § 65 puhul.
- 9 *Kaebaja* rõhutas oma seisukohas eelkõige seda, et ajal, mil Tšehhi Vabariigi politsei toiminguid tegi, ei toimunud mingit sekkumise proportsionaalsuse hindamist. Politsei tegi need toimingud lihtsalt automaatselt, viidates politseiseaduse § 65 lõike 1 punktile a ja asjaolule, et kaebajat süüdistati tahtliku süüteo toimepanemises. Vastustaja poolt *ex post* täiendatud mõtteavaldused võimaluse kohta, et isik võib toime panna edasisi õigusrikkumisi ja et seoses sellega tuleb tema andmeid jätkuvalt säilitada politsei andmebaasides, ei saa arvesse võtta, nagu ka abstraktseid ja põhjendamatu viiteid võimalikule kuritegude korduvusele. Kaebaja väidab, et kuigi vastustaja hinnangul on viis aastat alates süüdimõistmisest liiga lühike aeg nende andmete eemaldamiseks, siis mõnel juhul võib selle aja jooksul karistus kustuda. Kaebaja kritiseerib ka politsei tuvastustoiminguid puudutavate avalike juhiste puudumist olukorras, kus õigusaktide avalikkus on õigusriigi toimimiseks vajalik aluspõhimõte. Õigusriigis peab iga meede, mis võib endast kujutada põhiõiguste riivet, olema otseselt

seadusega reguleeritud. Politsei töökorraldust puudutavad sise-eeskirjad, mis ei ole õigusaktid, ei saa selliseid seadusi asendada.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

Üldised märkused

- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas liidu õigusega ja Euroopa Inimõiguste Kohtu (edaspidi „EIK“) praktikaga on kooskõlas teatavad liikmesriigi õigusnormid, mis käsitlevad isikuandmete kogumist ja säilitamist isikute edasiseks tuvastamiseks, eelkõige delikaatsete isikuandmete puhul DNA-profiili kujul. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on direktiivi 2016/680 tõlgendamine selles kontekstis olulise tähendusega käesoleva kohtuasja lahendamisel. Enne üksikute eelotsuse küsimuste konteksti selgitamist peab eelotsusetaotluse esitanud kohus oluliseks juhtida tähelepanu kahele üldisele probleemile, mis seovad kõiki kolme eelotsuse küsimust.
- 11 Esiteks, direktiiv 2016/680 on suhteliselt uus liidu õigusvahend, mille kohta puudub asjaomane Euroopa Kohtu praktika. Juba olemasolev kohtupraktika määruse 2016/679 (edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“) või sellele eelnenud direktiivi 95/46 kohta pakuvad kindlasti kasulikke tõlgendusjuhiseid paljude siin tõstatatud probleemide puhul. Ei ole aga selge, mil määral tuleks isikuandmete kaitse üldmääruses sisalduv õigusnorm kanda analoogia alusel üle direktiivi 2016/680 spetsiifilisele kohaldamisalale. Veelgi enam, kui need kaks režiimi oleksid täiesti ühesugused, ei oleks selge, miks pidas liidu seadusandja vajalikuks võtta uue põhjaliku ja spetsiifilise regulatsioonina vastu direktiivi 2016/680 kui *lex specialis*'e isikuandmete kaitse üldmääruse kõrvale. Seega võib eeldada, et füüsiliste isikute kaitse seoses isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise eesmärgil peaks mingil viisil erinema isikuandmete kaitse üldkorrast. Kõigi kolme esitatud eelotsuse küsimuse ühiseks nimetajaks on katse selgitada välja, milles see erinevus täpselt seisneb.
- 12 Teiseks, käesolev kohtuasi puudutab eriti tundlike isikuandmete kogumist suures ulatuses ehk füüsiliste isikute geneetilise materjali ja sellest saadud DNA-profiili kogumist. Sellist liiki isikuandmeid käsitleb direktiivi 2016/680 artikkel 10, mis hõlmab geneetilisi andmeid mõistega „isikuandmete eriliikide töötlemine“, mille puhul näeb direktiiv ette „range vajalikkuse“ kriteeriumi koos asjakohaste kaitsemeetmetega andmesubjekti õiguste ja vabaduste kaitsmiseks. Ei sellest õigusraamistikust ega ka Euroopa Kohtu senisest praktikast, sealhulgas isikuandmete kaitse üldmääruses sisalduvat sarnast regulatsiooni käsitlevast praktikast, ei ilmne selgelt, kuidas see nii-öelda eriti eriline regulatsioon peaks erinema juba niigi erilisest regulatsioonist, mis sisaldub direktiivis 2016/680, ja selles ette nähtud kõrgeist isikuandmete kaitse tasemest.

- 13 Kogu olukorda iseloomustab asjaolu, et kriteeriumid, mille alusel tehakse otsus tuvastustoimingute tegemata jätmise kohta või juba kogutud isikuandmete kustutamise korralduse andmise kohta, on loetletud avatud (mitteammendava) loeteluna ainult kohtupraktikas. Sellel ei ole aga mingit seaduslikku alust. Veelgi enam, praktikas tehakse mitme nimetatud kriteeriumi alusel otsus kõnealuse sekkumise (eba)proportsionaalsuse kohta alles pärast märkimisväärse aja möödumist – ainult halduskohtute poolt. Ei juhtu just tihti, et politseiasutus, kes teeb tuvastustoimingu, enamasti uurimise varases etapis, oleks võimeline andma nõutavat liiki ja nõutavas ulatuses hinnangu, sest politseiasutuse käsutuses ei pruugi isegi olla selleks vajalikku teavet.

Esimene eelotsuse küsimus

- 14 Eraelu puutumatus kaitse kontekstis Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 8 kohaselt on EIK oma praktikas korduvalt rõhutanud nõuet, et EIÕK lepinguosalise riigisisises seadusandluses tuleb eristada süütegusid, seoses millega kogutakse DNA-proove, võttes arvesse nende süütegude ühiskonnaohtlikkust. EIK hinnangul ei tohiks raskete süütegude, eriti vägivallasüütegude toimepanijaid, kelle puhul on DNA-proovide kogumine ja säilitamine põhjendatud, kohelda samal viisil kui kergemate süütegude toimepanijaid (vrd eelkõige EIK 13. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Trajkovski ja Chipovski vs. Põhja-Makedoonia, nr 53205/13 ja nr 63320/13; 13. veebruari 2020. aasta kohtuotsus Gaughran vs. Ühendkuningriik, nr 45245/15; 22. juuni 2017. aasta kohtuotsus Aycaguer vs. Prantsusmaa, nr 8806/12; 4. detsembri 2008. aasta kohtuotsus S ja Marper vs. Ühendkuningriik, nr 30562/04 ja nr 30566/04).
- 15 Üldiselt on ka Euroopa Kohus oma praktikas, kuigi muude õigusnormide kui direktiivi 2016/680 tõlgendamise kontekstis, rõhutanud nõuet säilitada proportsionaalsus põhiõiguste riive (isikuandmete kogumise kujul) raskusastme ja süüteo raskusastme vahel – vt näiteks Euroopa Kohtu 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 140); 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige (C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 102); 2. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, punktid 56 ja 57) või 26. juuli 2017. aasta arvamus 1/15 (ELi ja Kanada vaheline broneeringuinfo edastamise leping) (EU:C:2017:592, punkt 149).
- 16 Jääb aga ebaselgeks, mis liiki proportsionaalsusest on täpsemalt jutt ja mil määral saab andmebaaside loomise loogika (süsteemne, seadusandlik proportsionaalsus) automaatselt ja otse asendada individuaalse proportsionaalsuse hindamisega konkreetse toimepanija suhtes igal individuaalsel juhul (konkreetne, juhtumipõhine proportsionaalsus). Teisisõnu, kui seadusandja on ette näinud piisava eristuse seadusandlikul tasandil (õigusrikkumiste liigi kohta, võttes arvesse nende raskusastet, ja kehtestanud täiendavad üldised proportsionaalsuse kriteeriumid), siis kas on alati ja igal individuaalsel juhul tingimata vaja hinnata iga eraldiseisva proovivõtmise proportsionaalsust?

- 17 Liikmesriigi seadusandja tundub olevat seisukohal, et on lahendanud tuvastusandmete kogumise proportsionaalsuse küsimuse juba otse politseiseaduse artikli 65 lõikes 1 ehk piiranud selle toimingu kohaldamise ainult tahtlikele süütegudele ja eristanud nii piisavalt eri andmesubjekte. Selle loogika kohaselt ei ole edasised arutelud individuaalse proportsionaalsuse teemal konkreetsete juhtumite puhul enam vajalikud. Seda arutluskäiku tuleks aga pidada ebapiisavaks.
- 18 Seoses sellega tekib küsimus, millist seadusandliku või kohtuliku eristuse astet eeldab direktiiv 2016/680 selles kontekstis liikmesriikidelt. Tundub, et direktiivi 2016/680 artikkel 6 kehtestab ainult nõude, et eristada tuleb ühelt poolt kahtlustatavate ja süüdimõistetute ning teiselt poolt kannatanute ja kolmandate isikute isikuandmeid. Selline loetlemine on aga vaid näitlik (nagu viitab ka sõna „nimelt“ kasutamine). Töödeldavate andmete proportsionaalsuse nõue tuleneb küll selgelt direktiivi artiklist 4, samuti kohtupraktikast, aga esitatud küsimuse puhul jääb selle õigusnormi täpne ulatus ebaselgeks.

Teine eelotsuse küsimus

- 19 Teine eelotsuse küsimus puudutab tuvastusandmete politsei poolt säilitamise aja proportsionaalsust. Ei direktiiv 2016/680 ega ka kohaldatavad liikmesriigi õigusnormid ei kehtesta mingit ajapiirangut.
- 20 Direktiivi 2016/680 artikli 4 lõike 1 punktist e, üldpõhimõtetest ja Euroopa Kohtu praktikast tuleneb ainult see, et isikuandmeid säilitatakse üksnes seni, kuni see on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks isikuandmeid töödeldakse. Ei ole aga selge, kuidas peaks seda loogikat järgima olukorras, kus seatud eesmärk on kuritegevuse ennetamine või avastamine, mis on oma olemuselt perspektiivne ega ole ajaliselt piiratud.
- 21 Isikuandmete säilitamise aja proportsionaalsuse võimalikul hindamisel lähtutakse praktikas kahte tüüpi proportsionaalsusest, mis on seotud erinevate eesmärkidega: *struktuuriliste eesmärkidega* ühelt ja *individuaalsete eesmärkidega* teiselt poolt. Kui seadusega kooskõlas olevaks eesmärgiks loetakse üldiselt *kuritegevuse ennetamist või avastamist*, siis on loogiline ja proportsionaalne vahend selle eesmärgi saavutamiseks võimalikult paljude andmesubjektide andmete säilitamine võimalikult pika aja jooksul. Selline politsei andmebaas, millest taotleja andmed teatava aja möödudes tema taotluse alusel kustutatakse, kaotaks kiiresti igasuguse mõtte kuritegevuse avastamise kontekstis.
- 22 Seevastu proportsionaalsuse hindamisel taotluste puhul, mis puudutavad *eraisikute* või *süüteo toimepanijate* andmete eemaldamist politsei andmebaasidest, loetakse politsei andmebaasi jätmist teatud liiki karistuse jätkumiseks, seejuures tõstatub varem või hiljem küsimus ajavahemikust toimepanijale kahtlustuse esitamise või süüdimõistmise ja tema hilisema seaduskuuleka elu vahel, sealhulgas kaalutlused kuritegevuse korduvuse teemal.

- 23 On mõisteta, et mis tahes perioodiline sisehindamine selle kohta, kas Tšehhi Vabariigi politseil on jätkuvalt alust säilitada kogutud isikuandmeid, järgib pigem struktuurset eesmärki, milleks on kuritegude tõhus avastamine. Seoses sellega tekib küsimus, kas liidu õigusega on kooskõlas see, kui liikmesriigi õigus ei näe ette ühtegi maksimaalset tähtaega, mille jooksul on andmete säilitamine lubatud, seejuures politseiasutustes perioodiliselt tehtava sisehindamise puhul on suurem tõenäosus, et kogutud DNA-profiile säilitatakse ilma mingi ajalise piiranguta.
- 24 Selles kontekstis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et talle on tuttav mõiste „õigus olla unustatud“, mis põhineb Euroopa Kohtu praktilisel ja on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 17. Tekib aga küsimus, mil määral saab seda lähenemist ja kohtupraktikat üle kanda politsei andmebaaside ja direktiivi 2016/680 konteksti, mille mõtestatud toimimine ja kasulikkus on tagatud vaid siis, kui – metafoorselt öeldes – neid andmebaase „ei unustata“.

Kolmas eelotsuse küsimus

- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu jaoks on kahtlusteta selge, et politsei siseeeskirjad politseiülema juhistena ei täida õigusnormide atribuutide ega avalikustamise nõudeid. Tegemist ei ole õigusnormidega ja oma olemuse tõttu ei saa neil olla „õiguse“ omadusi direktiivi 2016/680 artikli 8 lõike 2 tähenduses.
- 26 Politseiseaduse § 65 sätted saab aga kahtlusteta lugeda „liikmesriigi õiguseks“. See õigusnorm ise ei ole aga piisavalt konkreetne ja üksikasjalik, et vastata direktiivi 2016/680 artikli 8 lõike 2 nõuetele koosmõjus artikliga 10. Politseiseaduse § 65 ei sisalda näiteks mingeid regulatsioone andmete säilitamise konkreetsete tingimuste kohta, selle kohta, mis liiki teavet võib võetud proovist koguda, DNA-profiili edasise säilitamise kohta ega tingimuste kohta, mille täitmisel tuleb alustada andmete kõrvaldamist. See õigusnorm ei näe ette ka direktiivi 2016/680 artiklis 10 nõutavaid tagatisi.
- 27 Seda õigusnormi kujundab täiendavalt põhiseaduse ja kohtupraktikaga kooskõlas olev tõlgendus. Direktiivi 2016/680 põhjendus 33 sätestab selles kontekstis, et kui direktiivis „osutatakse liikmesriigi õigusele, õiguslikule alusele või seadusandlikule meetmele, ei pea selleks tingimata olema parlamendi poolt vastu võetud seadusandlik akt [...]. Selline liikmesriigi õigus, õiguslik alus või seadusandlik meede peaks siiski olema selge ja täpne ning selle kohaldamine ettenähtav nendele, kelle suhtes seda kohaldatakse [...]“.
- 28 EIK väljakujunenud praktikast tuleneb samuti, et mõiste „õigus“ ei hõlma põhiõiguste piiramise õigusliku aluse olemasolu kontrollimise kontekstis mitte ainult põhikirja, vaid ka kohtupraktikat (26. aprilli 1979. aasta kohtuotsus *Sunday Times vs. Ühendkuningriik* (nr 1), nr 6538/74, punkt 47; 24. aprilli 1990. aasta kohtuotsus *Kruslin vs. Prantsusmaa*, nr 11801/85, punkt 29, ja 10. novembri 2005. aasta kohtuotsus *Leyla Şahin vs. Türgi*, nr 44774/98, punktid 84–98).

- 29 Euroopa Kohtu uuem praktika selles valdkonnas on aga kehtestanud rangemad nõuded sellise „õiguse“ omaduste ja avalikustamise kohta, mis toob kaasa põhiõiguste piiramise. Euroopa Kohus on näiteks sedastanud, et võttes arvesse kõrget kaitse taset eriti tõsise põhiõiguste piiramise korral „saab selguse, ettenähtavuse, kättesaadavuse ja eriti omavoli vastu kaitsmise nõuetele vastata vaid üldkohaldatav säte“ (vt näiteks 15. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Al Chodor (C-528/15, EU:C:2017:213, punkt 43). Euroopa Kohus on jõudnud sarnasele järeldusele paljudes isikuandmete kaitset puudutavates kohtuasjades, rõhutades nõuet, mille kohaselt peavad õigusnormis „olema ette nähtud ka andmete kasutamist reguleerivad materiaal- ja menetlusõiguslikud tingimused“, mis reguleerivad kogutud liiklus- ja asukohaandmete kasutamist ja juurdepääsu nendele andmetele (vt 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur, C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 49, või 5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Commissioner An Garda Síochána jt, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 104).
- 30 Tundub, et ka käesoleval juhul peaks kehtima rangemate nõuete loogika DNA-proovide ja nende põhjal loodud DNA-profiilide kogumise, säilitamise ja hävitamise miinimumnõudeid määratlevatele õigusnormidele. Selle seisukoha kasuks räägib ka direktiivi 2016/680 artikkel 10 koosmõjus selle direktiivi põhjendusega 37, mis liigitavad sellised andmed isikuandmete eriliigiks, mis nõuab erilist kaitset. Sellisel juhul nõuab liidu õigus, et üldkehtiv õigusnorm kehtestaks vähemalt õigusraamistikud andmebaaside ja nende juurdepääsu valdkonnas, määratleks täpsemalt viisi, kuidas DNAd puudutavat infot kasutatakse, sealhulgas selle kasutamise piirangud, ning eelkõige artikli 10 kohaselt õiguste ja vabaduste asjakohased tagatised, sealhulgas eristades selgelt süüteod, mille puhul võib DNA-profiili luua, ja tingimused, mille täitmise korral võib DNA-profiili hiljem hävitada või selle peab hävitama.
- 31 Praegu ei reguleeri kohaldatavad liikmesriigi õigusnormid ühtegi neist küsimustest. Kui aga sarnased nõuded oleksid vahetult kohaldatavad ka käesolevas kohtuasjas ja muudes kohtuasjades, mida halduskohtud lahendavad praegu kehtiva politseiseaduse § 65 alusel, siis peaksid tagajärjed olema üsna ulatuslikud: kohus oleks sunnitud tunnistama liikmesriigi õigusnormid vastuolus olevateks direktiivi 2016/680 artikli 8 lõikega 2 koostoimes selle direktiivi artikliga 10 ning kõik bioloogilised DNA-proovid ja nendest saadud DNA-profiilid tuleks automaatselt tunnistada ebaseaduslikeks.